De Sint-Maartenskerk in Zaltbommel behoort tot de best bewaarde voorbeelden van de Nederrijnse late gotiek, een bouwstijl die voorkomt langs de Rijn, van het Duitse Xanten stroomafwaarts tot Zaltbommel. Het ontwerp is naar men aanneemt van de in Zaltbommel geboren Gisbert Schairt. Zowel toren als kerk zijn grotendeels in de 15e eeuw gebouwd. De kerk deels op het koor tegen een ouder kerkgebouw.

De toren

De omstreeks 1500 voltooide toren van de kerk steekt hoog boven geboomte en bebouwing van de stad uit en is al van verre zichtbaar. Hij is opgebouwd uit vijf geledingen en was aanvankelijk met een ca. 30 meter hoge gotische spits bekroond. Toen was hij ca. 100 meter hoog. Blikseminslagen veroorzaakten in 1538, 1545 en 1546 schade aan kerk en toren. De spits werd vervangen door een kleinere spits in renaissancestijl. Bliksem verwoestte in 1696 ook deze spits. Sindsdien heeft de toren geen spits meer.

De kerk

De Sint-Maartenskerk heeft een basilicale opbouw, d.w.z. ze heeft een middenbeuk die hoger is dan de zijbeuken, zodat er een venstergang kon ontstaan. De buitenzijde is deels bekleed met tufsteen. Het koor is lager dan het schip en eenvoudiger van uitvoering. Het dak van het middenschip werd eeuwenlang gesierd door een (in 1799 gesloopt) torentje, een dakruiter of het Angelustorentje.

Hoe het gebouw er voor de blikseminslagen, waarbij de spits vernietigd werd, ongeveer uitzag, blijkt uit het in de kerk aanwezige schilderij uit waarschijnlijk 1562.

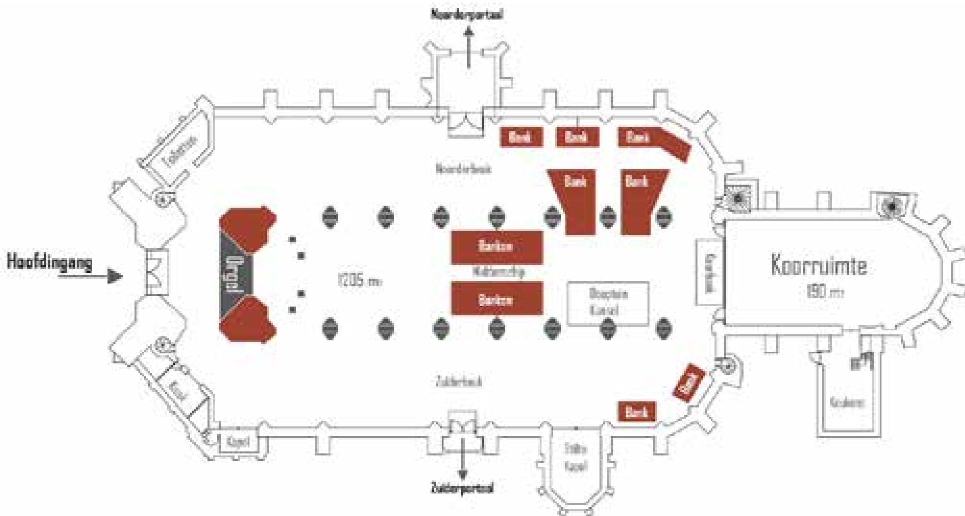

Het interieur

Het kleurgebruik en de wisselende lichtinval bepalen de sfeer in de kerk. Op muren, gewelven en pijlers zijn middeleeuwse schilderingen zorgvuldig geconserveerd. De meeste van de ruim 50 schilderingen zijn zeer verfijnd uitgevoerd. Uniek zijn de scènes over de marteling van Sint-Christoffel en de legende van "de drie levende en de drie dode koningen".

De grote magistraatsbank is rond 1595 samengesteld uit het van 1420/1425 daterende koorgestoelte. De oorspronkelijke koorbanken, destijds opgesteld in de koorruimte, dienden tot zitplaats van de kanunniken van het kapittel, dat van 1303 tot de Reformatie (1572) aan de kerk verbonden was. Het houtsnijwerk van de panelen aan de beide zijkanten behoort tot het oudste en fraaiste op dit gebied in ons land.

Achter in de kerk boven de westelijke entree, wordt de aandacht getrokken door het majestueuze Wolfferts-Heijneman-orgel. Het orgel (1783/1796) is geheel in harmonie met de architectuur en kleurstelling van het kerkgebouw en behoort tot de belangrijkste kerkorgels uit die tijd.

De fraaie kansel stamt uit 1679. Het klankbord is later vergroot. Het doophek en de banken voor de ouderlingen en diakenen dateren uit het begin van de 17e eeuw.

De stenen doopvont uit 1534 is in de loop der tijd beschadigd (zelfs gebruikt als kalkbak!) en bevindt zich nu in de Van Rossumkapel. De oud- en nieuwtestamentische afbeeldingen daarop zijn nog steeds herkenbaar.

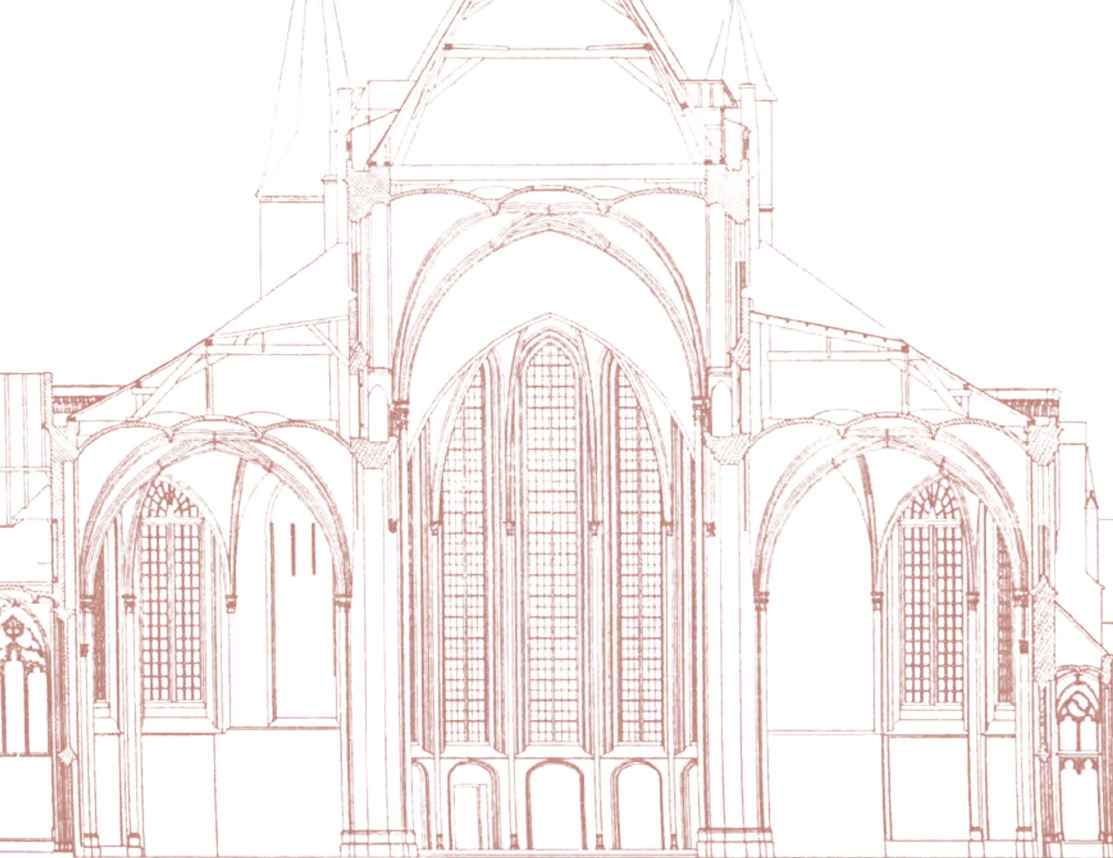

Beeldhouwwerk is er ook op de sluitstenen van de gewelven in het koor, op de kraagsteentjes in de "stiltekapel", op de prachtige oude grafzerken en op een wijwaterbak aan een pilaar bij het noorderportaal.

Donateur van de Sint-Maartenskerk

De Sint-Maartenskerk is een uniek bouwwerk, dat verdient voor de komende generaties bewaard te blijven vanwege de grote historische waarde. Door donateur te worden van de Stichting Sint-Maarten draagt u bij aan de instandhouding van kerkgebouw en toren.

Stichting Sint Maarten

De Stichting Sint Maarten opgericht in 1977, om de Sint-Maartenskerk en de toren te restaureren, is in 1988 omgevormd tot een stichting die de belangstelling voor de Sint-Maartenskerk bevordert, bijdraagt aan de instandhouding, het onderhoud, herstel en verfraaiing van het gebouw. De Sint-Maartenskerk wordt voor niet-kerkelijk gebruik beheerd door de Stichting. In de Stichting zijn vertegenwoordigd de Protestantse Gemeente (aangesloten bij de PKN), de burgerlijke gemeente en de burgerij. De kerk is regelmatig te bezichtigen en wordt ook gebruikt voor concerten en andere evenementen.

Open voor bezichtiging

Vanaf 1 mei tot eind oktober dagelijks van 13.30-16.30 uur, behalve op maandag. Van 1 november tot 31 december en vanaf 1 maart alleen geopend op zaterdag en zondag van 13.30-16.30 uur. In januari en februari is het gebouw gesloten. Ook is de kerk gesloten voor bezichtiging bij uitvaart, huwelijksdienst of ander kerkelijk gebruik.

Toegang

De kerk is vrij toegankelijk en ook gemakkelijk te betreden voor hen die slecht ter been zijn. Voor aparte groepsrondleidingen en torenbeklimmingen (281 treden!) wordt een bijdrage gevraagd. Torenbeklimmingen zijn mogelijk voor personen van minimaal 1.50 meter lengte, van 1 mei tot eind oktober op zaterdag en zondag om 14.30 en 15.30 uur.

Rondleidingen

U kunt voor rondleidingen, ook buiten de openingsuren, een afspraak maken. Tijdens de openingstijden voor bezichtiging zijn gidsen aanwezig die geheel gratis inlichtingen/rondleidingen geven.

Bereikbaarheid

Zaltbommel ligt direct aan de A2. Vanaf NS-station Zaltbommel wandelt u in 20 minuten naar de Sint-Maartenskerk. De gehele binnenstad is betaald parkeren, buiten de wallen kunt u gratis parkeren.

Contact

Als u een vraag heeft, bijvoorbeeld: hoe kan ik donateur worden, ik ben een organist, kan ik op het Wolfferts-Heijneman-orgel spelen , kan ik de kerk huren, etc. - neem dan contact met ons op via een van de volgende telefoonnummers of mailadressen:

Agendabeheer en beschikbaarheid
0418-726807 or +06-15340128 of
mail: beheerder@maartenskerk.nl

Groepsrondleidingen
0418-511260 of
mail: rondleidingen@maartenskerk.nl

Torenbeklimmingen
0418-513568 of
mail: torenbeklimmen@maartenskerk.nl

Secretariaat Stichting Sint-Maarten
Postbus 70
5300 AB Zaltbommel
of mail: ssm@maartenskerk.nl

Sint-Maartenkerk Zaltbommel

